

รายงานการประชุม
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕

วันจันทร์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๓๐ น.

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ณ ห้องประชุมไชยวงศ์ ชูชาติ
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ
และห้องประชุมสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

กรรมการผู้มาประชุม

๑. นายประยูร	อินสกุล	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และแทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)	ประธานกรรมการ
๒. นายทรงกลด	สว่างวงศ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ (แทนปลัดกระทรวงมหาดไทย)	กรรมการ
๓. นายสกล	จุลภา	รองอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม)	กรรมการ
๔. นายวันชัย	อาจมกล	ผู้อำนวยการกองบริหารการพาณิชย์ภูมิภาค (แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์)	กรรมการ
๕. นายฉันทานนท์	วรรณเขจร	เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	กรรมการ
๖. นายนวนิตย์	พลเคน	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร (แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร)	กรรมการ
๗. นางสาวภัทราภรณ์	โสเจยยะ	รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน (แทนอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน)	กรรมการ
๘. นางสาวณัฏฐิญา	เนตยสุภา	รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (แทนอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม)	กรรมการ
๙. นางสาวสมพรทิพย์	สุขวโรดม	ผู้อำนวยการกองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (แทนอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ)	กรรมการ
๑๐. นายเฉลิมชัย	สุวรรณรักษ์	รองอธิบดีกรมประมง (แทนอธิบดีกรมประมง)	กรรมการ

จำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามแผนการจัดทำกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินตามที่ คปก. ได้พิจารณาแล้ว โดยมีต้องนำเสนอ คปก. เพื่อพิจารณาใหม่

มติคณะกรรมการ ๑. เห็นชอบการปรับเปลี่ยนกิจกรรมและช่วงระยะเวลาการดำเนินการตามแผนการจัดทำกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชิงของ จังหวัดเชียงราย ตามหนังสือ ที่ คค ๐๔๑๐/๑๘๓๑๙ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ที่กรมการขนส่งทางบกเสนอ

๒. อนุมัติในหลักการให้ผู้ได้รับความยินยอมหรืออนุญาตปรับเปลี่ยนกิจกรรมและช่วงระยะเวลาการดำเนินการตามแผนการจัดทำกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินตามที่ คปก. ได้พิจารณาแล้ว เฉพาะในกรณีที่มีการเปลี่ยนนั้นมีสาเหตุอันเนื่องมาจากการดำเนินการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) และไม่กระทบกับจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามแผนการจัดทำกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินตามที่ คปก. ได้พิจารณาแล้ว โดยมีต้องนำเสนอ คปก. เพื่อพิจารณาใหม่

เรื่องที่ ๓.๓ การกำหนดหลักเกณฑ์พื้นที่ที่เรียกเก็บค่าเช่าที่ดินจากสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ฝ่ายเลขานุการฯ (นายเกียรติยศ ทรงสง่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดที่ดิน ส.ป.ก.) ได้ชี้แจง ดังนี้

๑. คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีหน้าที่เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และพัฒนาศักยภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ ซึ่งต่อมาอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. นโยบายรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) “ลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรและผู้ที่ยากจน โดยการจัดที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ดินทำกิน ในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์” ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ข้อ ๑) การจัดที่ดินโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ แต่อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่ม หรือชุมชน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ คทช. กำหนดในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม เพื่อร่วมกันบริหารจัดการที่ดิน รวมทั้งการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามศักยภาพของพื้นที่ และข้อ ๓) การจัดที่ดินของรัฐ ภายใต้การดำเนินงานของ คทช. ให้เป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่หน่วยงานของรัฐ และ คทช. กำหนด ทั้งนี้ ได้กำหนดประเภทของผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินไว้ทั้งสิ้น ๓ ประเภท คือ (๑) ผู้ที่ถูกผลักดันและอพยพโยกย้ายออกจากพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ (๒) ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามโครงการของทางราชการ ที่สูญเสียที่ดินทำกิน

(๓) ผู้ไร้ที่ดินทำกินที่ขอรับการจัดที่ดินที่มีถิ่นที่อยู่ในท้องที่ที่จะจัดที่ดิน โดยพิจารณาจากหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ตามลำดับ หากมีพื้นที่เหลือจึงจะจัดให้ผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในท้องที่ใกล้เคียงอื่นต่อไป และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับทางราชการ

๓. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดยคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ได้ออกระเบียบ คปก. ว่าด้วยการจัดที่ดินให้สถาบันเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อรองรับการจัดที่ดินให้สถาบันเกษตรกรตามโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ที่ดินที่ ส.ป.ก. นำมาเข้าร่วมโครงการเป็นที่ดินแปลงว่างทั้งหมดที่ได้มาจากการตรวจสอบการถือครอง และการยึดคืนพื้นที่ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คำสั่งหัวหน้า คสช.) ที่ ๓๖/๒๕๕๙ สั่ง ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เรื่อง มาตรการในการแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยมิชอบตามกฎหมาย หากไม่มีผู้คัดค้านในที่ดินเป้าหมายตามประกาศก็ให้ยึดคืนที่ดินแปลงนั้นมาดำเนินการจัดที่ดินในรูปแบบ คทช. โดยได้ระบุไว้ในคำสั่งข้อ ๙ (๑) เกษตรกรตามนโยบายจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนของรัฐบาล

๔. ส.ป.ก. ได้ดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลในรูปแบบสหกรณ์ โดยให้สถาบันเกษตรกรเช่าที่ดิน ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการจัดที่ดินให้สถาบันเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๕๘ ในปัจจุบัน มีสหกรณ์มาขอรับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. แล้ว จำนวน ๑๕ สหกรณ์ ๑ กลุ่มเกษตรกร ใน ๑๐ จังหวัด เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินแล้ว จำนวน ๑,๙๙๕ ราย สถาบันเกษตรกรขอใช้พื้นที่ทั้งสิ้น ๑๗,๐๔๓-๒-๑๔ ไร่ และมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่าง ๆ แล้ว รายละเอียดตามเอกสารแนบวาระการประชุม ๑

๕. การพัฒนาเกษตรกรตามโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ในเขตปฏิรูปที่ดิน ของสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (สพท.) เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดินแปลงรวม สพท. ได้ดำเนินการพัฒนาสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยการจัดฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เช่น การปลูกผักอินทรีย์, การเลี้ยงโคเนื้อแบบประณีต, การเลี้ยงไก่ไข่ในวิถีพอเพียงการเกษตรยั่งยืนในพื้นที่ คทช., การวิเคราะห์ชุมชนเพื่อต่อยอดและจัดทำแผนพัฒนาเชิงสังคมอย่างยั่งยืน, การแปรรูปผ้าทอเพื่อเพิ่มมูลค่า, แนวคิดการบริหารจัดการพืชผักตามความต้องการของตลาดออนไลน์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ รวมทั้งอุปกรณ์การเกษตรให้กับเกษตรกร จำนวน ๘ จังหวัด ประกอบด้วย อุทัยธานี กาฬสินธุ์ นครราชสีมา กาญจนบุรี ชลบุรี สระแก้ว ชุมพร และสุราษฎร์ธานี โดยมีสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑,๒๐๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๒๖ จากแผน ๑,๒๑๕ ราย

๖. คปก. ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ มีมติดังนี้

๖.๑ อนุมัติหลักการยกเว้นค่าเช่าที่ดินให้สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลภายใต้คำสั่ง คทช. ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการจัดที่ดินให้สถาบันเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๕๘ ในช่วงเริ่มต้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินตามสัญญาเช่าที่ดินสำหรับเกษตรกร (ส.ป.ก. ๔-๑๔๐) เป็นระยะเวลา ๓ ปี

๖.๒ กำหนดให้มีข้อมูลประกอบการพิจารณากรณีสถาบันเกษตรกรขอยกเว้นค่าเช่าที่ดินสำหรับช่วงระยะเวลาการใช้ประโยชน์ที่ดินภายหลังครบระยะเวลา ๓ ปีแรกของการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

๖.๒.๑ แผนการดำเนินการของสถาบันเกษตรกร ในแต่ละปีตลอดระยะเวลาเช่าที่ดิน ส.ป.ก. (รวมช่วงเวลาเริ่มต้นของการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๓ ปีแรก) แผนรายได้ แผนการประกอบอาชีพ ผลการติดตามและการประเมินผลสถาบันเกษตรกร รวมทั้งสมาชิกเป็นระยะ ๆ ทุกปี

๖.๒.๒ ข้อมูลสภาพพื้นที่ ข้อมูลการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา รวมถึงแหล่งน้ำที่ใช้ในการประกอบเกษตรกรรม

ข้อเท็จจริง

๑. สำนักบริหารกองทุน (สบท.) ได้รายงานความก้าวหน้ากรณีกำหนดหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จการประเมินผล แนวปฏิบัติเชิงพัฒนา แนวปฏิบัติการติดตามและประเมินผลสถาบันเกษตรกรและสมาชิกที่ได้รับการจัดที่ดินชุมชนตามนโยบายรัฐบาล และปัญหาการกำหนดพื้นที่ที่คำนวณเรียกเก็บค่าเช่าตามมติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ การกำหนดให้มีข้อมูลประกอบการพิจารณา กรณีสถาบันเกษตรกรขอยกเว้นค่าเช่าที่ดินสำหรับช่วงระยะเวลาการใช้ประโยชน์ที่ดินภายหลังครบระยะเวลา ๓ ปีแรกของการใช้ประโยชน์ที่ดิน ต่อมาเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (เลขาธิการ ส.ป.ก.) ได้มอบหมายให้ สบท. ประสานสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี สำนักวิชาการและแผนงาน ดำเนินการจัดทำแนวทางการปฏิบัติดังกล่าว โดยมีการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว จำนวน ๒ ครั้ง คือวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ และวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยที่ประชุมมีมติให้สำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน (สจก.) ได้เร่งดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์พื้นที่ที่เรียกเก็บค่าเช่าที่ดิน และนำเสนอ คปก. เพื่อพิจารณาอนุญาตต่อไป โดยเลขาธิการ ส.ป.ก. ได้ลงนามเห็นชอบตามข้อเสนอของ สบท. แล้ว รายละเอียดตามหนังสือบันทึกข้อความที่ กษ ๑๒๐๗.๑/๓๔๑ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ แล้วนั้น ทั้งนี้ ข้อมูลของสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการยกเว้นค่าเช่าคราวละ ๓ ปี ตามมติ คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้ง ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ รวมทั้งผลประกอบการของสถาบันเกษตรกร ปรากฏตามเอกสารแนบวาระการประชุม ๒

๒. สจก. ได้รวบรวมพื้นที่การใช้ที่ดินตามโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ที่มีการจัดตั้งเป็นสหกรณ์แล้ว จำนวน ๑๓ แห่ง เพื่อให้ สบท. ประกอบการพิจารณาค่าเช่า โดยได้จัดจำแนกพื้นที่แต่ละโครงการเป็น ๕ ส่วนหลัก คือ ๑) แปลงเกษตรกรรม ๒) แปลงที่อยู่อาศัย ๓) พื้นที่แปลงรวม ๔) พื้นที่ส่วนกลาง และ ๕) พื้นที่สาธารณูปโภค พร้อมทั้งผังแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละส่วน และรายละเอียดจำนวนเนื้อที่ของแต่ละส่วนของแต่ละโครงการไว้ชัดเจนแล้ว ตามเอกสารแนบวาระการประชุม ๓

กฎหมาย ระเบียบ และมติที่เกี่ยวข้อง

๑. ระเบียบ คปก. ว่าด้วยการจัดที่ดินให้สถาบันเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๕๘

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“สถาบันเกษตรกร” หมายความว่า กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกตามระเบียบนี้ ฯลฯ

ข้อ ๑๐ ค่าเช่าให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ฯลฯ

๒. คปก. ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ มีมติอนุมัติหลักการกำหนดอัตราค่าเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน (ยกเว้นที่ดินพระราชทาน) โดยให้คิดค่าเช่าที่ดินอิงมูลค่าตามบัญชีกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดินของกรมธนารักษ์ในปีที่จัดให้เกษตรกรทำสัญญาเช่าที่ดินกับ ส.ป.ก. ในอัตราค่าเช่าต่อปีตาม “ตารางกำหนดอัตราค่าเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ ส.ป.ก.” ทั้งนี้ไม่ต่ำกว่าไร่ละ ๖๐ บาท โดยอัตราค่าเช่าที่ดินจะแปรผันตามราคาประเมินมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละช่วงรวม ๑๑ ช่วง และให้ปรับอัตราค่าเช่าที่ดินที่เรียกเก็บจากเกษตรกรตามราคาประเมินมูลค่าที่ดินกรมธนารักษ์

ตารางแสดงการคำนวณอัตราค่าเช่าที่ดินของ ส.ป.ก. กรณีที่เกษตรกร ทิ้งอยู่อาศัย และกิจการอื่น ๆ

ที่	ราคาประเมินมูลค่าที่ดินของกรมธนารักษ์ในปีที่จัดทำสัญญา (บาท/ไร่)	อัตราค่าเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ ส.ป.ก. (บาท/ไร่)	อัตราค่าเช่าที่ดินเพื่อกิจการอื่น ๓% ของราคาที่ดิน (บาท/ไร่)
๑	ไม่เกิน ๒,๐๐๐	๖๐	๖๐
๒	๒,๐๐๑ – ๕,๐๐๐	๖๖	๖๐.๐๓ – ๑๕๐.๐๐
๓	๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐	๗๕	๑๕๐.๐๓ – ๒๐๐.๐๐
๔	๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐	๙๐	๓๐๐.๐๓ – ๖๐๐.๐๐
๕	๒๐,๐๐๑ – ๕๐,๐๐๐	๑๐๕	๖๐๐.๐๓ – ๑,๕๐๐.๐๐
๖	๕๐,๐๐๑ – ๑๐๐,๐๐๐	๑๕๐	๑,๕๐๐.๐๓ – ๓,๐๐๐.๐๐
๗	๑๐๐,๐๐๑ – ๒๐๐,๐๐๐	๒๑๐	๓,๐๐๐.๐๓ – ๖,๐๐๐.๐๐
๘	๒๐๐,๐๐๑ – ๕๐๐,๐๐๐	๓๐๐	๓,๐๐๐.๐๓ – ๑๕,๐๐๐.๐๐
๙	๕๐๐,๐๐๑ – ๑,๐๐๐,๐๐๐	๔๕๐	๑๕,๐๐๐.๐๓ – ๓๐,๐๐๐.๐๐
๑๐	๑,๐๐๐,๐๐๑ – ๑,๕๐๐,๐๐๐	๖๐๐	๓๐,๐๐๐.๐๓ – ๔๕,๐๐๐.๐๐
๑๑	๑,๕๐๐,๐๐๐ ขึ้นไป	มากกว่า ๖๐๐ (ตามที่ คปก. กำหนด)	มากกว่า ๔๕,๐๐๐.๐๐

๓. คปก. ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๙ มีมติอนุมัติอัตราค่าเช่าที่ดินในแต่ละประเภทไว้แล้ว ดังนี้

๓.๑ กรณีการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและที่อยู่อาศัย ให้เรียกเก็บค่าเช่าอัตราตามมติ คปก. ครั้งที่ ๓/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ โดยใช้ราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดินหน่วยสุดท้ายของกรมธนารักษ์สำหรับตำบลที่ตั้งที่ดินแปลงที่ให้เช่นนั้น

๓.๒ กรณีการเช่าที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์เพื่อประกอบกิจการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การเรียกเก็บค่าเช่าที่ดินเฉพาะในพื้นที่ส่วนนั้น ให้ใช้อัตราค่าเช่าที่ดินเท่ากับอัตราค่าเช่า ที่เรียกเก็บตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุญาตและการให้ผู้รับอนุญาตถือปฏิบัติในการใช้ที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ (ปัจจุบันคิดอัตราค่าตอบแทนร้อยละ ๓ ของราคาประเมินกรมธนารักษ์)

๔. คปก. ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ มีมติอนุมัติหลักการยกเว้นค่าเช่าที่ดินให้สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลภายใต้คำสั่ง คทช. ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการจัดที่ดินให้สถาบันเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๕๘ ในช่วงเริ่มต้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินตามสัญญาเช่าที่ดินสำหรับเกษตรกร (ส.ป.ก. ๔-๑๔๐) เป็นระยะเวลา ๓ ปี

ความเห็นของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก. ได้ดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลในลักษณะสถาบันเกษตรกรตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน จำนวน ๑๖ แห่ง โดยการเก็บค่าเช่า ทั้งนี้ค่าเช่าที่ดินดังกล่าวได้รับการยกเว้นจาก คปก. มา ๒ ครั้งแล้ว ในคราวประชุม คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ อย่างไรก็ตามการกำหนดเก็บค่าเช่าที่ดินก็ยังไม่ชัดเจนว่าจะเก็บค่าเช่าจากสถาบันเกษตรกรในพื้นที่ส่วนไหนอย่างไร ส.ป.ก. โดย สจก. ได้ดำเนินการพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์พื้นที่ที่เรียกเก็บค่าเช่าที่ดินจากสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินตามพื้นที่การใช้ประโยชน์ทั้ง ๕ ส่วน (ตามเอกสารแนบวาระการประชุม ๓) และพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรเรียกเก็บค่าเช่าจากสถาบันเกษตรกรในพื้นที่การใช้ประโยชน์ ๓ ส่วน ได้แก่ แปลงเกษตรกรรม แปลงที่อยู่อาศัย และพื้นที่แปลงรวม

ตารางประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินและหลักเกณฑ์การคิดค่าเช่า

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	หลักเกณฑ์การคิดค่าเช่า
๑) แปลงเกษตรกรรม	คิดค่าเช่า
๒) แปลงที่อยู่อาศัย	คิดค่าเช่า
๓) พื้นที่แปลงรวม	คิดค่าเช่า
๔) พื้นที่ส่วนกลาง	ยกเว้นค่าเช่า
๕) พื้นที่สาธารณูปโภค	ยกเว้นค่าตอบแทน

โดยประมาณการเก็บค่าเช่าที่ดินจากสถาบันเกษตรกร เมื่อพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ตามพื้นที่ที่เรียกเก็บค่าเช่าทั้ง ๓ ส่วน คือ แปลงที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แปลงที่อยู่อาศัย และพื้นที่แปลงรวม เมื่อเก็บอัตราค่าเช่าตามการกำหนดหลักเกณฑ์พื้นที่ที่เรียกเก็บค่าเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมติ คปภ. ครั้งที่ ๓/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ จะสามารถประมาณการเก็บค่าเช่าจากสถาบันเกษตรกร จำนวน ๑๓ แห่ง ได้ประมาณปีละ ๑,๔๐๖,๕๖๖.๐๕ บาทต่อปี รายละเอียดตามเอกสารแนบวาระการประชุม ๔

ประเด็นที่น่าสนใจ

เพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติหลักเกณฑ์การเก็บค่าเช่าที่ดินจากสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๓ ส่วน คือ แปลงเกษตรกรรม แปลงที่อยู่อาศัย และแปลงรวม

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้ให้ข้อสังเกตสรุปว่า ปัจจุบันเศรษฐกิจไม่ดีทำให้เกษตรกรประสบปัญหาไม่มีรายได้ไม่เพียงพอเห็นควรจะมีการยกเว้นค่าเช่าให้เกษตรกรไปอีก ๓ ปี เพราะว่าคณะกรรมการเคยยกเว้นแล้ว ๓ ปี เช่น กรณีจังหวัดอุทัยธานี กู้เงินกองทุนแล้ว มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชำระคืนกองทุนได้ ซึ่งการทำการเกษตรในปัจจุบันมีต้นทุนสูงและมีรายได้น้อย ประสบปัญหาภาระหนี้สิน ดังนั้น จึงเห็นว่าควรยกเว้นค่าเช่าให้เกษตรกร

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเสรีญ อัจจุตมานัส) ได้ให้ข้อสังเกตสรุปว่า การนำเสนอวาระนี้ไม่ได้เป็นการพิจารณาการจัดเก็บค่าเช่า แต่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ว่าจะเก็บประเภทไหนบ้าง ซึ่งการเก็บค่าเช่าจะต้องมีหลักเกณฑ์ว่าเก็บในอัตราเท่าไร ส่วนเรื่องการจะชะลอการเก็บค่าเช่าหรือการยกเว้นการเก็บค่าเช่าเป็นอีกประเด็น ทั้งนี้ พื้นที่ที่ให้สหกรณ์เช่าส่วนใหญ่เป็นแปลงที่ ส.ป.ก. ดำเนินการยึดคืนมา ซึ่งมีการจัดระบบสาธารณูปโภคให้โดยทั้งพื้นที่สาธารณูปโภคและพื้นที่ส่วนกลางไม่ใช่สาธารณูปโภคโดยแท้จริง รถของบุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ร่วมกับกลุ่มได้ โดยพื้นที่ส่วนกลางจะต้องเป็นพื้นที่ที่ทำประโยชน์ได้จริง ๆ ยกตัวอย่างสวนส้ม ธารรมีพื้นที่ประมาณ ๒ พันกว่าไร่ พื้นที่ ๓๐๐ ไร่ เป็นพื้นที่ที่จัดให้เกษตรกรทั้งแปลงเกษตรกรรม และที่อยู่อาศัย อีกพันกว่าไร่เป็นพื้นที่ส่วนกลาง มีเกษตรกรจำนวน ๑๕๐ รายใช้ประโยชน์ ซึ่งมีความเหมาะสมหรือไม่ ดังนั้น พื้นที่ประเภทนี้ต้องระงับพิจารณาให้รอบคอบ เนื่องจากพื้นที่ส่วนกลางดังกล่าวตามข้อเท็จจริงในพื้นที่ไม่ได้เป็นพื้นที่ส่วนกลางจริง เป็นพื้นที่ส่วนกลางเฉพาะสหกรณ์ที่ใช้ประโยชน์เท่านั้น อีกทั้งการแบ่งประเภทเกษตรกรรม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์จะต้องเก็บค่าเช่า และอาจจะต้องดำเนินการติดตามว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หากมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องดำเนินการขออนุญาต นอกจากนี้เห็นว่าควรให้สหกรณ์บริหารจัดการเอง เพราะรูปแบบการขอสินเชื่อสหกรณ์จะได้สินเชื่อในนามของสหกรณ์ และให้สมาชิกยื่นกู้ตามลำดับ โดยเกษตรกรจะต้องขอสินเชื่อผ่านสหกรณ์เท่านั้น ดังนั้น หากแบ่งเป็นรูปแบบต่าง ๆ เช่น เป็นที่อยู่อาศัย ทำให้การให้สินเชื่อ รูปแบบการขอสินเชื่อ และรูปแบบการให้สิทธิเกษตรกรจะเปลี่ยนไปไม่ได้รวมไว้ที่สหกรณ์แล้ว ซึ่งคณะกรรมการจะต้องพิจารณาในเรื่องดังกล่าวนี้อย่างรอบคอบ

กรรมการและเลขานุการฯ ได้ให้ข้อมูลสรุปว่า การนำเสนอระเบียบวาระนี้เป็นการเสนอในหลักการการจัดที่ดินในระบบของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และเป็นการดำเนินงานตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยการจัดที่ดินในระบบ คทช. เป็นการจัดที่ดินให้กับสถาบันเกษตรกร ซึ่งมาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดไว้ว่าถ้าเป็นการจัดให้สถาบันเกษตรกร ให้จัดให้สถาบันเกษตรกรเช่า ซึ่งกฎหมายมาตราดังกล่าวบัญญัติไว้ชัดเจน ทั้งนี้ การจัดที่ดิน คทช. ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน การเก็บค่าเช่าแต่ละพื้นที่ไม่ชัดเจน มีทั้งพื้นที่อยู่อาศัย แปลงเกษตรกรรม แปลงส่วนกลาง บางแห่งมีการจัดเก็บสาธารณูปโภค บางแห่งไม่มีการจัดเก็บพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น ส.ป.ก. ต้องดำเนินการให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในการจัดที่ดินในระบบ คทช. โดยในเบื้องต้นแปลงสาธารณูปโภคและพื้นที่ส่วนกลางยังไม่จัดเก็บค่าเช่า แต่จะเก็บค่าเช่าในส่วนแปลงที่อยู่อาศัย แปลงเกษตรกรรม และพื้นที่แปลงรวม ซึ่งเป็นการขออนุมัติในหลักการแต่ในอนาคตพื้นที่แต่ละแห่งสามารถดำเนินการขอยกเว้นค่าเช่าได้ โดยเป็นอำนาจของคณะกรรมการ หากเห็นว่าสหกรณ์ยังไม่สามารถอยู่ได้หรือว่ายังต้องการความช่วยเหลือ หรือบางแห่ง ส.ป.ก. ยังต้องช่วยพัฒนา ดังนั้นในการนำเสนอระเบียบวาระดังกล่าวนี้ ส.ป.ก. ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว

ผู้แทนเกษตรกรจังหวัดพะเยา (นายประพันธ์ เทียนนิหาร) ได้ให้ข้อสังเกตสรุปว่า ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินแปลงเกษตรกรรมสามารถใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ แต่สำหรับที่อยู่อาศัยไม่สามารถเพิ่มรายได้ พื้นที่แปลงรวมผลผลิตรวมกันสามารถสร้างเป็นรายได้ ซึ่ง ๓ ประเภทนี้ เห็นว่าควรยกเว้นค่าเช่าแปลงที่อยู่อาศัย เพราะว่าเป็นสวัสดิการของเกษตรกรที่เข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่อยู่อาศัยอันเป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินชีวิต ดังนั้นจึงเห็นว่าทุกประเภทที่เสนอมาสามารถเก็บค่าเช่าได้ แต่ควรยกเว้นแปลงที่อยู่อาศัยอันเป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินชีวิต

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้ให้ข้อสังเกตสรุปได้ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เจตนารมณ์ของการปฏิรูปที่ดิน คือ การจัดที่ดินให้กับเกษตรกร แต่ในกรณีนี้เป็นการจัดที่ดินตามหลักการของ คทช. ที่ต้องการให้จัดที่ดินลักษณะแปลงใหญ่โดยรับผิดชอบร่วมกันในรูปแบบกลุ่ม ไม่ได้ให้เป็นตัวบุคคล เพื่อร่วมกันบริหารจัดการที่ดิน และการจัดที่ดินให้กับสหกรณ์ที่ผ่านมา ส.ป.ก. จะดำเนินการเก็บค่าเช่ามาโดยตลอด รวมทั้งในกรณีพื้นที่สาธารณูปโภคหรือพื้นที่กลางเพราะว่าต้องการให้กลุ่มดังกล่าวมีการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งภายหลังอาจจะตั้งเป็นโรงแปรรูปต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้ทันที และถ้าหากมีการแบ่งเป็นพื้นที่ส่วนกลางจะต้องตัดออกจากกลุ่มดังกล่าวเพื่อให้ชุมชนอื่นได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันและไม่เก็บค่าเช่า โดยหลักการอยู่ที่เจตนาของกลุ่มดังกล่าวว่าต้องการที่จะคงพื้นที่ไว้เท่าไร และส่วนที่เหลือจะนำไปจัดให้เกษตรกรรายอื่นอย่างไร ซึ่งเกษตรกรจะต้องรับผิดชอบค่าเช่าพื้นที่ทั้งหมด

ประเด็นที่สอง ที่ดินแปลงเหล่านี้ ส.ป.ก. ได้มาโดยการยึดคืนตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คำสั่งหัวหน้า คสช.) ที่ ๓๖/๒๕๕๙ โดยส่วนที่ครอบครองเกิน ๕๐๐ ไร่ และที่ดินแต่ละแปลงมีปัญหาการบุกรุกทั้งสิ้น ซึ่งต้องใช้เวลาจัดการพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโครงสร้างพื้นฐานหรือการแก้ไขปัญหาการบุกรุกในพื้นที่ทั้งหมดที่จะต้องแก้ไขปัญหาการบุกรุกจากผู้ครอบครองเจ้าของรายเดิมก่อน เช่น จังหวัดกระบี่ ส.ป.ก.

ได้ใช้งบประมาณจัดการสวนปาล์มเพื่อให้ออกจากพื้นที่ดังกล่าว เป็นต้น สำหรับเกษตรกรที่เข้ามาในแปลงนี้ จะแตกต่างจากพื้นที่ คทช. ของกรมป่าไม้เพราะอยู่รวมกันแล้ว จึงไม่มีปัญหาการรวมตัวและตั้งถิ่นฐานใหม่ แต่การเข้าทำประโยชน์บางแปลงต้องสร้างบ้านเอง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่นำเสนอจึงเห็นว่า ควรยกเว้นค่าเช่าที่ดินเพื่อให้เกษตรกรอยู่ได้จริงก่อน ส่วนการคิดค่าเช่าในอัตราใดอาจจะต้องประเมินว่า เกษตรกรสามารถอยู่ได้จริงแล้วหรือไม่ มีรายได้เพียงพอหรือไม่ และค่าเช่าอาจจะต้องปรับเป็นขั้นบันได ซึ่งอาจจะเป็นหลังจาก ๙ ปีแล้ว โดยอาจจะคิดเป็นขั้นบันไดและจัดเก็บในอัตราที่ไม่สูงมากเพื่อให้เกษตรกรอยู่ได้ ก่อนในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ โดยหลักการเห็นว่าควรจะต้องคำนวณทั้งแปลงในอัตราเดียวกันเพื่อให้สะดวก ต่อการบริหารจัดการ โดยจะดำเนินการจัดเก็บเมื่อไหร่เป็นอีกกระบวนการหนึ่งต่อไป แต่ในเรื่องหลักการ ของ คทช. ในการจัดที่ดินแปลงรวม รวมทั้งที่ผ่านมา ส.ป.ก. อนุญาตให้สหกรณ์อื่นใช้ที่ดินและต้องรับผิดชอบ ทั้งแปลง ไม่ได้กำหนดหรือแบ่งประเภท ดังนั้น อาจจะส่งผลกระทบหรือเป็นปัญหากับสหกรณ์อื่นที่ขอใช้ที่ดิน อยู่ก่อนด้วยได้

ผู้แทนกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (นางสาวณัฐจิรา เนตยสุภา) ได้ให้ข้อสังเกตสรุปว่า เนื่องจากการนำเสนอฝ่ายเลขานุการฯ ต้องการที่จะเสนอเรื่องการแบ่งประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งแบ่งเป็น ๕ ประเภท ซึ่งไม่ใช่ประเด็นการใช้ประโยชน์และการยกเว้นค่าเช่า โดยควรจะไปพิจารณาเรื่องการแบ่งประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดิน ๕ ประเภท และหากเห็นชอบ ๕ ประเภทแล้ว จึงจะพิจารณาเรื่องการยกเว้นค่าเช่า ในลำดับต่อไป ซึ่งประเด็นการยกเว้นค่าเช่า คณะกรรมการได้พิจารณายกเว้นมาแล้ว จำนวน ๒ ครั้ง เมื่อปี ๒๕๕๙ และปี ๒๕๖๓ ทั้งนี้ ระยะเวลาที่ยกเว้นเมื่อปี ๒๕๖๓ มีกำหนดระยะเวลาถึงเมื่อไหร่

ผู้แทนกรมธนารักษ์ (นางศุภรศิริ บุญญเศรษฐ์) ได้ให้ข้อสังเกตสรุปว่า สำหรับกรณีการจัดที่ดิน ให้สหกรณ์เช่า กรมธนารักษ์ไม่มีการตัดพื้นที่สาธารณูปโภคและพื้นที่ส่วนกลางออก โดยเมื่อจัดที่ดินให้สหกรณ์ เช่ากรมธนารักษ์จะดำเนินการให้เช่าทั้งแปลง

ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (นายฉันทานนท์ วรรณเขจร) ได้ให้ข้อสังเกตสรุปว่า ตามรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้นำเสนอในลักษณะการที่จะกลับมาเสนอใหม่ ซึ่งเห็นด้วยแต่เรื่องการยกเว้น การไม่เก็บค่าเช่าหรือการไม่ดำเนินการต่าง ๆ ในการนำเสนอขอให้ ส.ป.ก. รายงานเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ ในอดีตที่ผ่านมาว่าคณะกรรมการยกเว้นหรือมีเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรขอให้อยกเว้น เพราะว่าในหลายแนวทาง ปฏิบัติ เช่น กองทุนต่าง ๆ ในการดำเนินการพร้อมที่จะยกเว้นในหลาย ๆ เรื่อง เพราะได้รับผลกระทบจาก เรื่องต่าง ๆ แต่ว่าจะต้องมีการร้องขอให้มีการยกเว้น ทั้งนี้ คณะกรรมการไม่ยกเว้นโดยที่เกษตรกรไม่ได้ร้องขอ

กรรมการและเลขานุการฯ ได้ให้ข้อมูลสรุปว่า ตามที่ได้นำเสนอจะยกเว้นการเก็บค่าเช่าในส่วนของ แปลงสาธารณูปโภค แต่หากเป็นพื้นที่ส่วนกลางอย่างแท้จริงอาจจะยกเว้นการเก็บค่าเช่าได้ แต่หากไม่ใช่พื้นที่ ส่วนกลางจริงจะจัดเก็บค่าเช่า อีกทั้งเห็นว่าในส่วนของพื้นที่สาธารณูปโภคเป็นประเด็นหนึ่งที่จะช่วยเหลือ เกษตรกรในการลดค่าใช้จ่ายได้ แต่ในประเภทอื่น ๆ อาจจะต้องเก็บค่าเช่า ซึ่งจะเป็นอัตราใดหรือจะยกเว้น เป็นเรื่องที่ต้องนำเสนอเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

ประธานกรรมการ ได้ให้ข้อสังเกตสรุปว่า พื้นที่แปลงเกษตรกรรม พื้นที่แปลงที่อยู่อาศัย และพื้นที่แปลงรวมจะดำเนินการเก็บค่าเช่า แต่ในส่วนที่คณะกรรมการได้นำเสนอในเรื่องของพื้นที่ส่วนกลางกับพื้นที่สาธารณูปโภคจะไม่เก็บค่าเช่า แต่ควรจำแนกรายละเอียดให้ชัดเจน เพราะว่าการพิจารณาเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ คณะกรรมการจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพราะฉะนั้นไม่ควรพิจารณาในลักษณะที่จะเป็นประโยชน์กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะหรือพิจารณาแล้วส่งผลกระทบกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งให้ได้รับความเดือดร้อน ดังนั้น ส.ป.ก. จะต้องดำเนินการจัดทำข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นเหล่านี้ด้วย สำหรับในกรณีของกรมธนารักษ์ไม่มีการยกเว้น แต่จัดเก็บค่าเช่าทั้งแปลง ซึ่งการจำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดินเป็นแปลงเกษตรกรรม แปลงที่อยู่อาศัย แปลงรวม พื้นที่ส่วนกลาง พื้นที่สาธารณูปโภค มีประเภทอื่นอีกหรือไม่ เช่น พื้นที่ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ขอใช้สามารถจำแนกอย่างนี้ได้หรือไม่ และในเบื้องต้น ส.ป.ก. จะดำเนินการขอจัดเก็บค่าเช่า ๔ ประเภท คือ แปลงเกษตรกรรม แปลงที่อยู่อาศัย พื้นที่แปลงรวม และพื้นที่ส่วนกลาง สำหรับพื้นที่สาธารณูปโภค ให้ยกเว้น โดยให้ ส.ป.ก. จัดทำรายละเอียดเสนอในครั้งต่อไปว่าจะเก็บจำนวนอัตราเท่าใด และจัดเก็บอย่างไร พร้อมทั้งจัดทำข้อมูลรายได้และค่าใช้จ่ายของแต่ละสหกรณ์ เพื่อพิจารณาว่าสหกรณ์สามารถรับภาระดังกล่าวนี้ได้หรือไม่ อย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้ให้ข้อสังเกตสรุปว่า พื้นที่สาธารณูปโภคเห็นว่าควรระบุรายละเอียดให้ชัดเจนว่าเป็นประเภทไหน เช่น ถนน เป็นต้น โดยอาจจะตัดถนนออกไปไม่นำมารวม ดังนั้น เมื่อขอใช้ที่ดินจะไม่มีถนนรวมในพื้นที่ที่ขอใช้ดังกล่าว ถนนถือเป็นสาธารณูปโภคที่ ส.ป.ก. จะเข้าไปดูแลและเป็นการลดภาระของเกษตรกรด้วย หรือระบบถังน้ำประปาต้องพิจารณาว่าเจตนาเป็นการใช้ประโยชน์เฉพาะกลุ่มหรือไม่ โดยหากเป็นการใช้ประโยชน์เฉพาะกลุ่มต้องให้กลุ่มที่ใช้ประโยชน์เป็นผู้รับผิดชอบ และขอให้ ส.ป.ก. ศึกษาหลักการของ คทช. ให้ชัดเจนอีกครั้ง เพราะหากดำเนินการกำหนดรายละเอียดไม่เป็นไปตามหลักการที่ คทช. กำหนด จะเป็นการสร้างหลักเกณฑ์ใหม่ ทั้งที่เป็นการจัดที่ดินตามหลักการของ คทช. ซึ่งเป็นระบบแปลงรวม

ฝ่ายเลขานุการฯ (นางสาวจิราทิพย์ โรจนอุณหงส์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน ส.ป.ก.) ได้ขออนุญาตชี้แจงว่า การยกเว้นกรณีสถาบันเกษตรกรมีหลักการในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ คือ หากเป็นสหกรณ์ที่เริ่มก่อตั้งให้ยกเว้นค่าเช่า ๓ ปีแรก ส่วนสหกรณ์อื่น ๆ ที่ขอยกเว้น โดยมีสหกรณ์บางแห่งขอยกเว้นสองรอบหรือสามรอบ ซึ่งการดำเนินการจะต้องให้ทางสถาบันเกษตรกรเป็นผู้ยื่นคำขอพร้อมแผนการดำเนินงานของสหกรณ์แต่ละปีตลอดระยะเวลาที่เช่าที่ดิน ส.ป.ก. เพราะฉะนั้นการยกเว้นค่าเช่าได้มีการอนุมัติหลักการแล้ว ประกอบกับคณะอนุกรรมการประเมินมูลค่าที่ดินที่เป็นคณะอนุกรรมการพิจารณากลั่นกรองเรื่องก่อนนำเสนอ คปก. เพื่อพิจารณายกเว้นค่าเช่าให้กับสหกรณ์พิจารณาด้วย

ประธานกรรมการ ได้ให้ข้อสังเกตสรุปว่า ตามหลักการที่ดินเป็นแปลงรวมแปลงเดียวที่สหกรณ์ขอใช้ ซึ่งจะดำเนินการจำแนกประเภท แต่ในการดำเนินการจะมีรายละเอียดค่อนข้างมากตามความเห็นของกรรมการข้างต้น เพราะว่ามีระบบประปา ไฟฟ้า เป็นต้น และทำให้เกี่ยวข้องกับเรื่องของเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น ระเบียบ

วาระนี้จะนำไปดำเนินการตามความเห็นของกรรมการหรือจะนำกลับไปจำแนกรายละเอียดให้ชัดเจนอีกครั้ง โดยขอหลักการว่าขอยกเว้นเฉพาะพื้นที่สาธารณูปโภค แต่ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าสาธารณูปโภคมีอะไรบ้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้ให้ข้อสังเกตสรุปว่า ตามมติ คทช. พื้นที่ส่วนกลาง คือ พื้นที่แปลงรวม โดยกำหนดให้มีพื้นที่ดังกล่าวเพื่อวัตถุประสงค์ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งพื้นที่แปลงรวม ที่ได้มีการนำเสนอความเห็นคือความหมายเดียวหรือไม่ เนื่องจากตอนที่รับมอบนโยบายพื้นที่ส่วนกลางถูกยุบให้เป็นพื้นที่แปลงรวมทั้งหมด แต่มีความเห็นว่า หากจัดที่ดินแบบแปลงรวมจะเป็นคอมมูนิตีที่เป็นชุมชนหรือสังคมค่อนข้างมาก จึงให้มีส่วนหนึ่งเป็นของเกษตรกร จึงจะสามารถเลี้ยงตัวเองได้ โดยมีที่อยู่อาศัยส่วนหนึ่งที่ทำกินส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งดำเนินการจัดทำเป็นแปลงรวมกัน ซึ่งเป็นการบริหารของสหกรณ์ เพราะฉะนั้นแปลงรวมที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ จึงเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวนี้ที่นำเสนออาจจะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ที่มีผลกระทบกับวิถีชีวิตของเกษตรกรได้รับผลกระทบมากเกินไปหรือไม่ และอาจจะทำให้สหกรณ์ไม่เติบโตเท่าที่ควรได้

กรรมการและเลขานุการฯ ได้ให้ข้อมูลสรุปว่า ในเรื่องดังกล่าวนี้ขอหลักการทั้งเรื่องพื้นที่สาธารณูปโภค และประเด็นพื้นที่ส่วนกลาง ขอให้พิจารณารายละเอียดว่าหากเป็นพื้นที่ส่วนกลางที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ จะต้องกันพื้นที่ออกและไม่เรียกเก็บค่าเช่า เพื่อให้สามารถดำเนินงานต่อไปได้ และหากมีผลอย่างไรจะนำเสนอรายงานให้คณะกรรมการทราบอีกครั้งว่า ส.ป.ก. ดำเนินการอะไรบ้าง

ประธานกรรมการ ได้กล่าวสรุปว่า ในหลักการจะจัดเก็บค่าเช่าจากสถาบันเกษตรกร ๔ ประเภท ได้แก่ แปลงเกษตรกรรม แปลงที่อยู่อาศัย พื้นที่แปลงรวม และพื้นที่ส่วนกลาง ซึ่งสถาบันเกษตรกรจะเก็บค่าเช่ากับเกษตรกรอย่างไรเป็นเรื่องของสหกรณ์ที่จะดำเนินการต่อไป เบื้องต้นกำหนดหลักเกณฑ์ให้จัดเก็บค่าเช่า ๔ ประเภท ดังกล่าว ยกเว้นพื้นที่สาธารณูปโภคไม่เก็บค่าเช่า แต่สำหรับการจัดเก็บแบบขั้นบันไดหรือเรื่องการขอยกเว้นค่าเช่าสหกรณ์สามารถดำเนินการได้ โดยยื่นคำขอมายัง ส.ป.ก. โดย ส.ป.ก. จะนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาอีกครั้งต่อไป

มติคณะกรรมการ อนุมัติหลักเกณฑ์การเก็บค่าเช่าที่ดินจากสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๔ ส่วน คือ แปลงเกษตรกรรม แปลงที่อยู่อาศัย พื้นที่แปลงรวม และพื้นที่ส่วนกลาง

เรื่องที่ ๓.๔ ขออนุมัติข้อบังคับคณะกรรมการบริหารกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.

ฝ่ายเลขานุการฯ (นางสาวจิราทิพย์ โรจน์อุณวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน ส.ป.ก.) ได้ชี้แจงดังนี้

๑. พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๖ ให้หน่วยงานของรัฐที่มีทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลกำหนดโครงสร้างการบริหารทุนหมุนเวียน เพื่อรองรับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ

- ไม่มี -

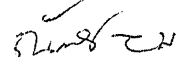
เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๐ น.

(นายสุชุม ครุณาสวัสดิ์)

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ

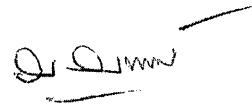
ผู้จดยางงานการประชุม

(นางสาวณัฐพิมล นัตถนิตกุล)

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ

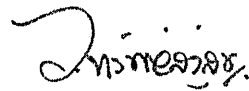
ผู้จดยางงานการประชุม

(นายอุกฤษฏ์ อินทาภรณ์)

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข)

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

รายงานการประชุม
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ครั้งที่ ๕/๒๕๖๕

วันอังคารที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๓๐ น.

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ณ ห้องประชุมไชยวงศ์ ชูชาติ ห้องประชุมพินิต สุวรรณภูมิ
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ
และห้องประชุมสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

กรรมการผู้มาประชุม

๑. นายประยูร	อินสกุล	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)	ประธานกรรมการ
๒. นายเทวินทร์	นรินทร์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย (แทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)	กรรมการ
๓. นายทรงกลด	สว่างวงศ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (แทนปลัดกระทรวงมหาดไทย)	กรรมการ
๔. นายอดิทัต	วะสินนท์	รองอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม)	กรรมการ
๕. นายวันชัย	อาจกมล	ผู้อำนวยการกองบริหารการพาณิชย์ภูมิภาค (แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์)	กรรมการ
๖. นางสาวทัศนีย์	เมืองแก้ว	รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (แทนเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)	กรรมการ
๗. นายกิตติพันธ์	จันทาศรี	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมโครงการพระราชดำริการจัดการพื้นที่ และวิศวกรรมเกษตร (แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร)	กรรมการ
๘. นายสมโสทธิ์	ดำเนินงาม	ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ (แทนอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน)	กรรมการ
๙. นางสาวณัฐธิญา	เนตยสุภา	รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (แทนอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม)	กรรมการ

ดังนั้น หาก ส.ป.ก. พิจารณาแล้วเห็นว่า มีปัญหาในการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวแล้ว ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๕/๓ ซึ่งกำหนดกระบวนการให้คู่กรณีที่มีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครอง ร้องขอให้ศาลพิจารณา และมีคำสั่งกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้ ซึ่งตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ประสานเป็นการภายใน กับเจ้าหน้าที่ของศาลปกครองแล้ว เห็นด้วยที่จะต้องมีการมีหนังสือสอบถามเป็นทางการไปยังสำนักงานศาลปกครอง เพื่อความชัดเจนต่อไป เนื่องจากคำพิพากษาเพียงยกฟ้องจึงไม่ได้มีคำบังคับในเรื่องว่า ส.ป.ก. จะต้องไปรับคำขอของบริษัท แต่ในคำวินิจฉัยกลับระบุว่าบริษัทมีสิทธิยื่นกรณีจึงเป็นคำพิพากษาส่วนเกินของตัวองค์คณะ จึงมีความเห็น ไปในทางที่เห็นว่า ส.ป.ก. ไม่สามารถรับคำขอของบริษัทในขั้นนี้ได้ เนื่องจากบริษัท ต้องมายื่นคำขอภายใน ๖๐ วัน แต่บริษัทฯ ไม่ได้ดำเนินการยื่นคำขอตามระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่บริษัทฯ สามารถดำเนินการได้แต่ไม่ได้ดำเนินการ ขณะเดียวกันมีการนำเสนอความเห็นในอีกทางหนึ่งว่าเป็นกรณีพิเศษนั้น ก็ควรยกเหตุผลประกอบให้ชัดเจนว่าเป็นกรณีพิเศษอย่างไร เพื่อประกอบการอ้างอิงมาตรา ๖๖ เช่น ทำให้ มีปัญหาประการใดจึงไม่สามารถยื่นคำขอภายใน ๖๐ วัน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการพิจารณาได้ชัดเจน มากยิ่งขึ้นต่อไป

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ในเรื่องดังกล่าวนี้ประเด็นแรกขอให้ ส.ป.ก. จัดทำหนังสือ ถึงสำนักงานศาลปกครองในประเด็นคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด ประเด็นที่ ๒ เนื่องจากกรณีนี้เป็นลักษณะพิเศษตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งจะต้อง มีรายละเอียดของเหตุผลที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ฉะนั้น จึงขอมอบหมายให้นำเสนอคณะอนุกรรมการ พิจารณาการอนุญาตหรือให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อพิจารณากลับกรองในเรื่องดังกล่าวนี้ ก่อนนำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอีกครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในปัจจุบันต่อไป

มติคณะกรรมการ ให้ ส.ป.ก. ดำเนินการจัดทำคำร้องขอยื่นต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ศาลพิจารณาหรือไต่สวน และมีคำสั่งกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา และนำเรื่องเสนอต่อคณะอนุกรรมการพิจารณาการให้ความยินยอมหรืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อพิจารณากลับกรองอีกครั้ง ก่อนนำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

เรื่องที่ ๓.๓ ขอความเห็นชอบบัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนและหลักเกณฑ์การใช้บัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียน ที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ฝ่ายเลขานุการฯ (นายคมกฤษ แบนโพธิ์กลาง ผู้อำนวยการสำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.) ได้ชี้แจง ดังนี้

๑. การจัดที่ดินแปลงว่างซึ่งเป็นที่ดินที่ไม่มีผู้ถือครองที่ดินหรือเป็นที่ดินที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้รับคืนจากเกษตรกรหรือบุคคลผู้ได้รับการจัดที่ดินที่สิทธิดังกล่าวได้สิ้นสุดลงตาม กฎหมายและระเบียบนั้น สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด) มีหน้าที่คัดเลือกเกษตรกรจากบัญชี เกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ

ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) กำหนด โดย ส.ป.ก. จะกำหนดให้มีสัดส่วนของแปลงที่ดินในแผนงานจัดที่ดินไว้สำหรับจัดให้แก่เกษตรกรซึ่งผ่านการประเมินหลักสูตรเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ขึ้นทะเบียนแล้วด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามนัยข้อ ๗ (๒) ข้อ ๑๕ วรรคสอง ข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ วรรคสอง แห่งระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกและจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร การโอนหรือตกทอดทางมรดกสิทธิ การเช่าหรือเช่าซื้อ และการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๔ (ระเบียบคัดเลือกฯ พ.ศ. ๒๕๖๔)

๒. ในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๓/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ เรื่องที่ ๓.๔ ที่ประชุมพิจารณาแล้ว ได้มีมติสรุปความเห็นได้ ดังนี้

๒.๑ ประเภทยุติบัตรผู้ขอรับการจัดที่ดินเป็นการเฉพาะ ข้อ ๒.๓ (ผู้ได้รับผลกระทบจากการเกิดโรคระบาด) ควรระบุให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้มีปัญหาในการตีความว่าเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากทุกโรค และเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ โดยควรนำเสนอคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบของ ส.ป.ก. เพื่อกลั่นกรองรายละเอียดให้ชัดเจนก่อนนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาอีกครั้ง

๒.๒ การระบุประเภทและความหมายของแต่ละบัญชีจะต้องไม่ขยายความเกินขอบเขตของบทนิยามคำว่า “เกษตรกร” ทั้งนี้ เห็นด้วยกับการจัดทำบัญชีดังกล่าว เนื่องจากการจัดที่ดินจะต้องมีวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนและกำหนดกรอบอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรมและเหมาะสม

๒.๓ เห็นด้วยกับเรื่องนี้เพราะเป็นแนวทางปฏิบัติที่จะต้องให้ผู้เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการต่อไปสมควรกำหนดหลักเกณฑ์โดยปรับกรอบของการกำหนดบัญชีแต่ละประเภทเพื่อไม่ให้ขัดหรือแย้งกับหลักการเกี่ยวกับคุณสมบัติของเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมาย นอกจากนี้ การกำหนดสัดส่วนการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรรุ่นใหม่จะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลที่มีความตั้งใจจะเป็นเกษตรกรซึ่งผ่านการอบรมได้กลับเข้ามาสู่ภาคการเกษตรมากขึ้น

๒.๔ ควรกำหนดรายละเอียดบัญชีประเภทที่ ๔ บัญชีเกษตรกรอื่น ๆ ตามที่ คปจ. กำหนดไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้เกษตรกรทุกกลุ่ม เช่น ผู้ยากไร้ ผู้พิการ เป็นต้น

คปก. จึงมีมติเห็นชอบในหลักการให้จัดทำหลักเกณฑ์การจัดทำบัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมอบหมายให้ ส.ป.ก. นำความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการไปปรับแก้ไขหลักเกณฑ์ดังกล่าว และนำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

ข้อเท็จจริง

ส.ป.ก. โดย สำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน ได้ปรับปรุงบัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนและหลักเกณฑ์การใช้บัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามมติการประชุม คปก. ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ โดยได้ปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับหลักการของกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และระเบียบคัดเลือกฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งได้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบของ ส.ป.ก. ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๕

เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบบัญญัติเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนและหลักเกณฑ์การใช้บัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ และให้นำเสนอ คปก. เพื่อพิจารณาต่อไป

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒

ฯลฯ

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น โดยรัฐนำที่ดินของรัฐหรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมิได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเอง หรือมีที่ดินเกินสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเองหรือเกษตรกรที่มีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพและสถาบันเกษตรกรได้เช่าซื้อ เช่าหรือเช่าทำประโยชน์โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิตและการจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

ฯลฯ

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย มาตรการ ข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. ตลอดจนควบคุมการบริหารงานของ ส.ป.ก. รวมทั้งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตลอดจนแบบสัญญาเช่า และเช่าซื้อที่จะทำกับเกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน

ฯลฯ

๒. ระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกและจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร การโอนหรือตกทอดทางมรดกสิทธิ การเช่าหรือเช่าซื้อ และการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๔

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“เกษตรกร” หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก หรือผู้ประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

“ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก” หมายความว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่แล้วตามความเป็นจริงและใช้เวลาส่วนใหญ่ในรอบปีเพื่อประกอบเกษตรกรรมแห่งท้องถื่นนั้น

“ผู้ประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก” หมายความว่า ผู้ยากจน ผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม หรือผู้เป็นบุตรของเกษตรกร ตามพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม บรรดาซึ่งไม่มีอาชีพอันมีรายได้ประจำเพียงพอแก่การยังชีพไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่ตามความจริง และไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเอง แต่มาขอรับการจัดที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามระเบียบนี้โดยมีความประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก... ฯลฯ...

ข้อ ๗ เมื่อ ส.ป.ก.จังหวัด มีแผนงานคัดเลือกและจัดที่ดินให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน... ฯลฯ... ให้ ส.ป.ก.จังหวัด แห่งท้องที่นั้นประกาศให้บุคคลยื่นคำขอรับการจัดที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อ ส.ป.ก.จังหวัด... ฯลฯ...

(๒) หากเป็นที่ดินนอกเหนือจาก (๑) ให้แสดงแผนผัง การจัดแบ่งแปลงที่ดิน วิธีการจัดลำดับ และจำนวนของเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับการคัดเลือกและจัดที่ดินตามแผนงานจัดที่ดินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ทั้งนี้ ส.ป.ก. อาจกำหนดให้มีสัดส่วนของแปลงที่ดินในแผนงานจัดที่ดินไว้สำหรับจัดให้แก่เกษตรกรซึ่งผ่านการประเมินหลักสูตรเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ยื่นทะเบียนแล้วตามข้อ ๑๗ ด้วยก็ได้

ข้อ ๘ ... ฯลฯ...

การยื่นคำขอเป็นการเฉพาะรายตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการยื่นคำขอล่วงหน้าเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและขึ้นทะเบียนไว้ในบัญชีตามข้อ ๑๗

ข้อ ๑๐ ผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๙ ซึ่งจะได้รับการพิจารณาคัดเลือกและจัดที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

(๔) เป็นผู้ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ยื่นทะเบียนไว้ตามข้อ ๑๗

ข้อ ๑๕ ... ฯลฯ...

หากไม่มีเกษตรกรตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการคัดเลือกผู้ยื่นคำขอที่เป็นเกษตรกรตามข้อ ๑๐ (๔) เพื่อให้ได้รับการจัดที่ดินโดยวิธีการให้สิทธิการเช่า ในกรณีที่ดินนั้นได้รับความเห็นชอบจาก ส.ป.ก. ให้จัดที่ดินด้วยวิธีการเช่าซื้อแล้ว หากเห็นสมควร ให้จัดที่ดินให้แก่เกษตรกรตามข้อ ๑๐ (๔) ผู้มีความประสงค์ขอรับสิทธิการเช่าซื้อและมีรายได้เพียงพอที่จะสามารถชำระค่าเช่าซื้อที่ดินได้ ด้วยวิธีการให้สิทธิการเช่าซื้อ เว้นแต่เป็นที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดให้มีการโอนสิทธิในที่ดินดังกล่าว

ข้อ ๑๗ ให้ ส.ป.ก.จังหวัด นำรายชื่อเกษตรกรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามซึ่งได้รับการตรวจสอบแล้วแต่ยังไม่ได้รับการจัดที่ดินมาขึ้นทะเบียนไว้เป็นเกษตรกรตามข้อ ๑๐ (๔) โดยจัดทำเป็นบัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และลงประกาศไว้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ ส.ป.ก.

เกษตรกรที่ขึ้นบัญชีไปแล้วเกินกว่าสองปี ให้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๑๒ วรรคสาม อีกครั้งก่อนจัดที่ดินตามระเบียบนี้

ข้อ ๕๖ ให้นำข้อ ๑๗ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับเกษตรกรผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนขอรับที่ดินทำกินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่เกษตรกรมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามแต่ยังไม่ได้รับการจัดที่ดิน ให้ประกาศรายชื่อของเกษตรกรดังกล่าวไว้ในบัญชีตามข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง

ฯลฯ

ความเห็นของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก. ได้ปรับปรุงบัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนและหลักเกณฑ์การใช้บัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยได้นำแนวทางการกำหนดประเภทบัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนและหลักเกณฑ์การใช้บัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้ปรับปรุงมาปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับหลักการของกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และระเบียบคัดเลือกฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ และตามมติการประชุมคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบของ ส.ป.ก. ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ซึ่งได้มีมติเห็นชอบเรื่องดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว เพื่อเสนอประกอบการพิจารณาของ คปก. ดังนี้

๑. บัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ประเภทบัญชี	ความหมาย
๑. บัญชีเกษตรกรซึ่งผ่านการประเมินในหลักสูตรเกษตรกรรุ่นใหม่	- เกษตรกรซึ่งผ่านการประเมินในหลักสูตรเกษตรกรรุ่นใหม่ ที่ขึ้นทะเบียนขอรับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก.
๒. บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการจัดที่ดินเป็นการเฉพาะ	- เกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการของ ทางราชการที่สูญเสียที่ดินทำกิน
๓. บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการจัดที่ดินและขึ้นทะเบียนกับ ส.ป.ก.	- เกษตรกรที่เป็นผู้เช่าที่ดินประกอบเกษตรกรรม - เกษตรกรที่เป็นผู้รับจ้างทางการเกษตร - เกษตรกรที่เป็นผู้ว่างงานหรือถูกเลิกจ้าง - เกษตรกรทั่วไป - เกษตรกรผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนขอรับที่ดินทำกินจาก การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่ก่อนวันที่ระเบียบคัดเลือกฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับ
๔. บัญชีเกษตรกรอื่น ๆ ตามที่ คปจ. กำหนด	- เกษตรกรตามโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของจังหวัด

๒. หลักเกณฑ์การใช้บัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ประเภทบัญชี	วิธีการขึ้นทะเบียน	หลักเกณฑ์การใช้บัญชี
๑. บัญชีเกษตรกร ซึ่งผ่านการประเมินในหลักสูตรเกษตรกรรุ่นใหม่	- สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีแห่งเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้ยื่นคำขอพร้อมหลักฐานการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ ณ ส.ป.ก. จังหวัดท้องที่ที่จะขอรับการจัดที่ดิน - ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ขึ้นทะเบียนผู้ยื่นคำขอที่ผ่านการตรวจสอบแล้วในบัญชีเกษตรกรซึ่งผ่านการประเมินในหลักสูตรเกษตรกรรุ่นใหม่	สัดส่วนไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเกษตรกร
๒. บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการ จัดที่ดินเป็นการเฉพาะ	- หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา แจ้งให้บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของทางราชการ ยื่นคำขอ ณ ส.ป.ก. จังหวัดท้องที่ที่ได้จัดส่งรายชื่อให้แก่ ส.ป.ก. หรือ ส.ป.ก.จังหวัด - ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ขึ้นทะเบียนผู้ยื่นคำขอที่ผ่านการตรวจสอบแล้วในบัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการ จัดที่ดินเป็นการเฉพาะ จำแนกตามประเภทโครงการที่ได้รับผลกระทบ	สัดส่วนการพิจารณาตามความเหมาะสม
๓. บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการ จัดที่ดินและขึ้นทะเบียนกับ ส.ป.ก.	- ผู้เช่าที่ดินประกอบเกษตรกรรม ผู้รับจ้างทางการเกษตร ผู้ว่างงานหรือถูกเลิกจ้าง และเกษตรกรทั่วไป สามารถยื่นคำขอ ณ ส.ป.ก.จังหวัดท้องที่ที่จะขอรับการ จัดที่ดิน รวมถึงการยื่นคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่ ส.ป.ก. ประกาศกำหนดด้วย โดยให้ ส.ป.ก.จังหวัด ขึ้นทะเบียนผู้ยื่นคำขอที่ผ่านการตรวจสอบแล้วในบัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการ จัดที่ดินและขึ้นทะเบียนกับ ส.ป.ก. - กรณี คปจ. มีมติเห็นชอบวิธีการจัดลำดับและจำนวนเกษตรกรที่จะได้รับการจัดที่ดินแปลงว่าง โดยมีสัดส่วนของเกษตรกรที่ได้รับการขึ้นทะเบียนขอรับที่ดินทำกินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่ก่อนวันที่ระเบียบคัดเลือกฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับ ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขึ้นทะเบียนดังกล่าวตามจำนวนที่เพียงพอแก่การจัดที่ดินหรือมากกว่าสัดส่วนที่ คปจ. กำหนด โดยให้ ส.ป.ก.จังหวัด ขึ้นทะเบียนผู้ยื่นคำขอที่ผ่านการตรวจสอบแล้วในบัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการ จัดที่ดินและขึ้นทะเบียนกับ ส.ป.ก.	สัดส่วนการพิจารณาตามความเหมาะสม
๔. บัญชีเกษตรกรอื่น ๆ ตามที่ คปจ. กำหนด	- จังหวัดแจ้งให้เกษตรกรเข้ายื่นคำขอ ณ ส.ป.ก.จังหวัด พร้อมส่งรายชื่อเกษตรกรให้แก่ ส.ป.ก.จังหวัด - ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ขึ้นทะเบียนผู้ยื่นคำขอที่ผ่านการตรวจสอบแล้วในบัญชีเกษตรกรอื่น ๆ ตามที่ คปจ. กำหนด	สัดส่วนการพิจารณาตามความเหมาะสม

หมายเหตุ : ๑. บุคคลผู้มีสิทธิขึ้นทะเบียนตามบัญชีทั้ง ๔ ประเภทข้างต้นจะต้องผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกและจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร การโอนหรือทอดทอดทางมรดกสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อ และการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. การประกาศผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการประกาศรายชื่อเกษตรกรผู้มีคุณสมบัติ และผู้ไม่มีคุณสมบัติ แยกแต่ละประเภทของบัญชี ณ ศาลากลางจังหวัด ส.ป.ก.จังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหรือที่ทำการชุมชนนั้นแห่งละฉบับ และส่งบัญชี การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม เพื่อให้ ส.ป.ก. ลงประกาศไว้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ ส.ป.ก. ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าว ต้องกำหนดระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ต่อ ส.ป.ก.จังหวัด ภายในสามสิบวันนับแต่วันปิดประกาศ

ประเด็นที่น่าสนใจ

เพื่อโปรดพิจารณาบัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนและหลักเกณฑ์การใช้บัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียน ที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังนี้

๑. เห็นชอบบัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม รวม ๔ ประเภท ได้แก่ ๑) บัญชีเกษตรกรซึ่งผ่านการประเมินในหลักสูตรเกษตรกรรุ่นใหม่ ๒) บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการจัดที่ดินเป็นการเฉพาะ ๓) บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการจัดที่ดินและขึ้นทะเบียน กับ ส.ป.ก. และ ๔) บัญชีเกษตรกรอื่น ๆ ตามที่ คปจ. กำหนด

๒. เห็นชอบหลักเกณฑ์การใช้บัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดิน จากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามลำดับและสัดส่วน ดังนี้

๒.๑ บัญชีเกษตรกรซึ่งผ่านการประเมินในหลักสูตรเกษตรกรรุ่นใหม่ สัดส่วนไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเกษตรกรที่จะได้รับการคัดเลือกในพื้นที่เป้าหมายนั้น

๒.๒ บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการจัดที่ดินเป็นการเฉพาะ สัดส่วนการพิจารณาตามความเหมาะสม

๒.๓ บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการจัดที่ดินและขึ้นทะเบียนกับ ส.ป.ก. สัดส่วนการพิจารณา ตามความเหมาะสม

๒.๔ บัญชีเกษตรกรอื่น ๆ ตามที่ คปจ. กำหนด สัดส่วนการพิจารณาตามความเหมาะสม

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ผู้แทนกรมป่าไม้ (นายภูมินทร์ บุญบันดาร) ได้ให้ความเห็นว่า พื้นที่ที่ ส.ป.ก. นำไปจัดสรรที่ดินทำกิน ให้กับราษฎรควรเป็นพื้นที่ที่ดำเนินการโดยถูกต้องตามระเบียบ เนื่องจากเป็นห่วงในประเด็นพื้นที่ของ ส.ป.ก. ที่ดำเนินการประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินและจัดสรรที่ดินดังกล่าวให้กับเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

พร้อมทั้งออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. ๔-๐๑ เรียบร้อยแล้ว แต่อาจจะเป็นพื้นที่ทับซ้อนที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ส.ป.ก. ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาในการดำเนินงาน

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า เรื่องนี้เป็นกรณีการทับซ้อนที่ดินระหว่างพื้นที่ ส.ป.ก. และกรมป่าไม้ ซึ่งประเด็นนี้ควรดำเนินการใช้แผนที่อัตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ เพราะเป็นมาตรฐานล่าสุด เพื่อให้สามารถดำเนินงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากที่ผ่านมาจะอ้างอิงของหน่วยงานตนเองไม่ว่าจะเป็นกรมป่าไม้ กรมอุทยาน สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมธนารักษ์ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบให้พื้นที่ทับซ้อนระหว่างหน่วยงาน แต่สำหรับในขณะนี้จะต้องใช้แผนที่อัตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ ร่วมกันซึ่งเป็นมาตรฐานชัดเจนที่สุดในขณะนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้ให้ความเห็นว่า หลังจากที่ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน ที่ผ่านมาได้ดำเนินการเรื่องการปิดอำเภอก็ได้ตรวจสอบพื้นที่ที่เรียบร้อยแล้ว โดยพบว่ามีการจัดที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินประมาณล้านกว่าไร่ ได้ดำเนินการคืนพื้นที่ให้กรมป่าไม้เกือบหมดแล้ว ยกเว้นบางพื้นที่ที่มีปัญหาเนื่องจากได้มีการมอบเอกสารสิทธิแล้ว อาจจะต้องหารือร่วมกันเพราะว่ามีบุคคลที่สามคือ ธ.ก.ส. แต่โดยรวมได้มีการส่งพื้นที่คืนกรมป่าไม้เรียบร้อยแล้ว สำหรับพื้นที่ที่เหลืออยู่ในปัจจุบันนี้ได้มีการตรวจสอบขอบเขตไว้ค่อนข้างชัดเจนแน่นอน ยกเว้นอาจจะมีการปรับเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการดำเนินการจัดทำและหากใช้แผนที่ One Map ซึ่งอาจจะมีการทับซ้อนบางส่วนเท่านั้น ดังนั้น นโยบายการตรวจสอบปิดอำเภอก็ผ่านมา ส.ป.ก. ได้ดำเนินการถอนสภาพป่าเรียบร้อยแล้วจากการที่ได้มีแผนงานและงบประมาณลงไปปฏิบัติงานเต็มพื้นที่ โดยมีการจำแนกพื้นที่ที่รังวัดออกนอกเขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. คืนกรมป่าไม้เกือบทั้งหมดแล้ว

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้ให้ความเห็นว่า ในช่วงที่มีการเร่งรัดดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวนี้ปรากฏว่า ส.ป.ก. รังวัดที่ดินออกไปนอกเขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. เข้าไปในพื้นที่ของกรมป่าไม้ประมาณ ๔ ล้านไร่ ซึ่งในจำนวน ๔ ล้านไร่ ส.ป.ก. ดำเนินการออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. ๔-๐๑ เรียบร้อยแล้วประมาณ ๑ ล้านไร่ และในอดีตที่ผ่านมาหนี้สินที่นำเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ไปค้ำประกันสินเชื่อกับ ธ.ก.ส. ประเด็นนี้ไม่มีปัญหาสามารถยกเลิกได้เลยส่วนเงินก็ไปชำระ ธ.ก.ส. ต่อไป เพียงแต่เปลี่ยนจากเจ้าหนี้ที่มีหลักประกันเป็นเจ้าหนี้ที่ไม่มีหลักประกันเท่านั้น ส่วนพื้นที่อีกจำนวนอีกล้านกว่าไร่ตามตะเข็บรอยต่อ ซึ่งจะไปสามารถดำเนินการได้หลังจาก One Map เสร็จเรียบร้อยแล้ว

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า เรื่องดังกล่าวนี้ ส.ป.ก. ได้ปรับปรุงบัญชีผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรหลักเกณฑ์ตามที่นำเสนอเพื่อให้กรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบบัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่จะได้รับการคัดเลือกซึ่งจะได้สิทธิรับการจัดสรรที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวม ๔ ประเภท รวมทั้งเห็นชอบหลักเกณฑ์การใช้บัญชีผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับการจัดสรรที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินโดย ส.ป.ก. ได้ดำเนินการปรับปรุงตามความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการในการประชุมครั้งที่ผ่านมารียบร้อยแล้ว จึงเห็นควรเห็นชอบตามที่นำเสนอเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าวนี้ต่อไป

มติคณะกรรมการ ๑. เห็นชอบบัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวม ๔ ประเภท ได้แก่ ๑) บัญชีเกษตรกรซึ่งผ่านการประเมินในหลักสูตรเกษตรกรรุ่นใหม่ ๒) บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการจัดที่ดินเป็นการเฉพาะ ๓) บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการจัดที่ดินและขึ้นทะเบียนกับ ส.ป.ก. และ ๔) บัญชีเกษตรกรอื่น ๆ ตามที่ คปจ. กำหนด

๒. เห็นชอบหลักเกณฑ์การใช้บัญชีเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามลำดับและสัดส่วน ดังนี้

๒.๑ บัญชีเกษตรกรซึ่งผ่านการประเมินในหลักสูตรเกษตรกรรุ่นใหม่ สัดส่วนไม่เกิน ร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเกษตรกรที่จะได้รับการคัดเลือกในพื้นที่เป้าหมายนั้น

๒.๒ บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการจัดที่ดินเป็นการเฉพาะ สัดส่วนการพิจารณาตามความเหมาะสม

๒.๓ บัญชีเกษตรกรผู้ขอรับการจัดที่ดินและขึ้นทะเบียนกับ ส.ป.ก. สัดส่วนการพิจารณาตามความเหมาะสม

๒.๔ บัญชีเกษตรกรอื่น ๆ ตามที่ คปจ. กำหนด สัดส่วนการพิจารณาตามความเหมาะสม

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

เรื่องที่ ๔.๑ ขอความเห็นชอบร่างระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้และค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ...

ฝ่ายเลขานุการฯ (นางสาวดวงขวัญ ทวีวิชรา ผู้อำนวยการกลุ่มที่ดินและผลประโยชน์ ส.ป.ก.) ได้ชี้แจงว่า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีคำสั่ง ที่ ๓๑/๒๕๖๐ สั่ง ณ วันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ ใช้บังคับเพื่อให้อำนาจในการจัดที่ดินเพื่อประกอบกิจการอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีอำนาจออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมทั้งการกำหนดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดย ส.ป.ก. ได้ออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอและพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ (กฎกระทรวง) และระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปจ.) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้และค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ (ระเบียบค่าตอบแทน)

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า เพื่อให้การดำเนินงานเรื่องดังกล่าวนี้สามารถดำเนินการขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงเห็นด้วยที่ควรรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ประชุมตามที่นำเสนอ

มติคณะกรรมการ รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๕/๒๕๖๕ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ เรื่องที่ ๓.๑.๑ - ๓.๑.๓

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๔๕ น.

(นายสุชุม ครุมาสวัสดิ์)
นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ
ผู้จดยางงานการประชุม

(นางสาวณัฐพิมล ฉัตรนิตกุล)
นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ
ผู้จดยางงานการประชุม

(นางสาวอาภาพรณ พัฒนพันธุ์)
ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปที่ดิน
รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข)
เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม